ڕۆژنامەی "کوهستان"

(بەشی دووهەم، ساڵی دووهەمی ڕۆژنامەکە، له ژماره ٤٨ هوە تا ٨٤)

ئەوە بەشی دووهەم و کۆتایی کارەکەی منه لەسەر ڕۆژنامەی کوهستان و بابەتەکانی سەبارەت به بۆکان و سەقز و بەگشتی ناوچەکه له ساڵی دووهەمی دەرچوونیدا، که دوایین ساڵیشه و بەشوێنیدا هەر بەگشتی وەستێنرا.

له ساڵی دووهەمی دەرچوونی ڕۆژنامەکەدا، خەڵکانێکی کەمتر له موکریانەوه هاوکاریی ڕۆژنامەکەیان کردووه و بابەتەکان زیاتر ناوچەی سەقز و سنه و باشوورتر دەگرنه بەر، بەڵام هەواڵی سیاسی "کوردستان شمالی" واته موکریان، له هەموو ژمارەکاندا بەرچاو دەکەون. واهەیه هۆکاری مەسەلەکه ئەو ڕاستییه بێت که لەو ماوەیەدا ئیتر چاپەمەنییەکی زۆری کوردی له مەهاباد و هەروەها له بۆکان دەردەچوون و خەڵکەکه چاویان له ڕۆژنامەیەکی چاپی تاران نەبوو که به فارسی دەنووسرا و هێڵی سیاسیشی هاوتەریبی کۆمار و سەربەخۆیی کوردستان نەبوو. له ڕاستیدا نییەتی سەرنووسەری کوهستان هەرچییەک بووبێت، ئامانجی حکوومەتی ئێران بۆ ئیجازه دان به دەرچوونی، بەرپەرچدانەوەی کاری کۆمار و ڕێبەرەکانی و حزبی دیموکرات بوو. گەرچی سەرنووسەر و نووسەرانی بابەتەکان هەندێک جار ئەو سنوورەیان تێپەڕ دەکرد، بەڵام ئەسڵی مەسەلەکه نەگۆڕ مایەوه و هەر بۆیەش دەبینین دوای ماوەیەک، کۆمارخوازان و سەربەخۆیی خوازانی کورد له ناوچەی موکریان لێی دوور کەوتنەوه و دەوروبەری ڕۆژنامەکه ئەو کەسانه گرتیان که خەڵکی ناوچەکانی بن دەستی ئێران واته سەقز و سنه بوون و داوخوازییەکانیان زیاتر له چوارچێوەی گۆڕانی سەرۆکی ئیدارەیەک و لابردنی زوڵم وزۆری ئەفسەر و ئەمیرێکی ئەرتەش بەولاوەتر نەدەچوو.

ژماره ٤٨ ی کوهستان له ١٢/١٦ ١٣٢٤ (١٣٤٧/٣/٧) و ژماره ٤٧ ی له ١٣٢٥/١١٢/١٢ (١٩٤٧/٣/٣) دەرچووه

لەم بەشەش دا پێویسته بگوترێت که ئاماژەکانی من وەک بەشی پێشوو، به ژمارەی لاپەڕەی ئەم چاپه تازەیه و ژمارەی زنجیرەی دەرچوونی ڕۆژنامەکەشم له کۆتایی ڕستەکاندا خستۆته ناو کەوانەوه بۆ نموونه، ٣٧٩ (٤٨) واته لاپەڕه ٣٧٩ی چاپی تازه که بیچمی کتێبی هەیه و ٤٨ یش ژمارەی زنجیرەی دەرچوونی ئەسڵی ڕۆژنامەکەیه:

ژمارەی لاپەڕە	**بابەت، (ژمارەی ڕۆژنامەکە)**

٣٧٩. هەواڵێک سەبارەت بە بەخشینی ٥٠ هەزار ڕیال لە لایەن شاوە بۆ کاری خێرخوازیی لە سەقز، هوشمەند ناردوویەتی (٤٨)

٤٠٠. وتاری 'اولین پایه اصلاحات در کردستان' م. بیهوش [محمد امین هوشمند] ناردوویەتی (٥٠)

٤٠٣ هەواڵێک سەبارەت بە 'سهم ارباب و رعیت' وەک سیاسەتی دەوڵەتی ناوەندی کە لە ناوچەی ئێمەشدا ڕەنگی دابووەوە و لە درێژەی خۆیدا لە ساڵی ١٣٣٢ بە گشتی تەقییەوە (٥١)

٤١٩. اعلامیه دولت قوام راجع به آذربایجان (٥٣)

٤٢٥. جنگ در کردستان، حمله قوای دولتی به مهاباد از سردشت و سقز (٥٤)

٤٢٨. قرارداد میان آذربایجان و کردستان شمالی (٥٤)

٤٣٢. قطعنامه حزب رزگاری کرد (٥٤)

٤٤٠. چوار تێلگەراف لەلایەن خەڵکی مەهاباد و کومیتەی ناوەندی حزبی دیموکراتی کوردستانەوە بۆ قەوام (٥٥)

٤٧٤. موافقتنامه دولت و آذربایجان (٦٠)

٤٨٩. تیلگەرافی *"بیش از ٩٠ نفر از روشنفکران کردستان (شهرستان سنندج)"* بۆ ئەوەی وەک *"برایانی شمالیی خۆیان"* لە گۆڕانکارییە دیموکراتیکەکانی ئەم دواییە کەڵک وەربگرن [واتە ئەو ناوچەیەش هەمان ئەو مافانەی پێ بدرێت کە بەگوێرەی پەیمانی نێوان دەوڵەت و حکوومەتی ئازەربایجان، بە کوردەکان درابوو][4] (٦٣)

٥٠٠ و ٥٠٧ و ٥٢٣ گنجینه گرانبهای ادبیات کرد، نووسینی محەممەد قازی، شیعری شاعیران و بەیتی بەیت وێژان و شیکردنەوەی بەیتی لاس و خەزاڵ (٦٢ تا ٦٤)

٥١٢. لیستەی ناوی ٩ ئیزگەی ڕادیۆ بە زمانی کوردی و ژمارەی شەپۆلەکانیان:ڕادیۆ بەیرووت، شرق الاردن، مۆسکۆ، ئێرەڤان، باکۆ، پاریس، لەندەن، بەغدا و تەورێز (٦٤)

٥٢٤. کەوتنەخوارەوەی تەیارە وشەهید بوونی 'ئەفسەری دیموکرات- نانەوازادە' لە نێوان سەقز و بانە (٦٦)

٥٢٦. نامەی خوێنەرێک کە پرسیاری کردووە بۆچی هەموو کووژراوەکانی شەڕی قارەوا کورد بوون؟[5] (٦٦)

4 ئەم هەواڵە گەلێک گرنگە و نیشاندەری ئەو ڕاستییەیە کە خەڵک لە ناوچە دابڕاوەکانی وەک سنە و سەقز و هەورامان و ئەوانیتر، چاوی هیوایان بڕیبووە سەرکەوت و دەسکەوتەکانی کۆماری کوردستان و لێرەدا داوا لە حکوومەتی ناوەندی دەکەن هەمان ئەو مافانەیان پێ بدرێت کە بە کوردی ناوچەی موکریان و ئازەربایجان دراون و یەکیان خوێندنە بە زمانی زگماک. بە داخەوە ڕۆژنامەکە، ناوی خاوەن ئیمزاکانی ڕانەگەیاندووە.

5 ئەو مەسەلەیەش گەلێک گرنگە و من لەشوێنی دیکەدا نەمخوێندۆتەوە. خوێنەرێک نامەی بۆ کوهستان نووسیوە و پرسیاری کردووە بۆچی ئەو سەربازانەی وا لە شەڕی مەشهووری 'قارەوا' دا کووژران، هەمووی کورد بوون؟ لە دەقی نامەکە، وا دەردەکەوێت کە ئەفسەرانی ئەرتەشی شا، تەنیا سەربازی کوردیان ناردۆتە شەڕی کورد، 'از هر طرف که کشته شود، سود اسلام است!"

دوای ژماره ٦٦ بۆ ماوەیەک ڕۆژنامەکە وەستێنراوە

٥٣٣ تا ٦٢٩. کتێبی 'اسرار بارزان' (٦٧ تا ٧٩)

٥٣٤. ژمارەیەک لە خوێندکارانی زانستگەی کوردی تاران "اتحادیه دانشجویان کرد" یان پێک هێناوە (٦٧) لە ژمارەکانی دواتردا هەواڵی ئەو ئەنجومەنە زیاتر بڵاو بۆتەوە.

٥٣٩. تێلگەرافی پێشەوا بۆ قوام السلطنه سەبارەت بە هێرشی تانگ و تۆپی ئێران بۆ سەر بنکەکانی دیموکرات (٦٨)

٥٥٢. تووتنی بۆکان لە سەقز (٦٩)

٥٥٢. سر دوراهی، وتارێکی هوشمند سەبارەت بە هەڵبژاردنی پەرلەمان لە سەقز (٦٩)

٥٦٣. ئەمڕۆ (١٣٢٥/٩/٤) بەرنامەی کوردی ڕادیۆ تاران دەست پێدەکات (٧١)

٥٦٦. حرکت قوای ایران بطرف آذربایجان – اعلامیه دولت (٧١)

٥٧١ و ٥٧٣ تێلگەرافی سەرەک وەزیران بۆ "آقای قاضی محمد" سەبارەت بە هەڵبژاردنی مەجلیس (٧٢)

٥٧٥. شیعری 'لێفەشڕە' کە هەژار لە مەهابادەوە ناردوویەتی (٧٢)

٥٧٨. بەرنامەی کوردی ڕادیۆتاران هێشتا دەستی پێ نەکردبوو وەستێنرا (٧٣)

٥٨٣. هەواڵی هوشمند لە سەقزەوە: کاندیدەکانی مەجلیس: دوکتۆر ئەردەڵان، محمد عباسی و رئوف ضیائی (٧٣)

٦٤٧. کرانەوەی 'دانشسرای مقدماتی کوران' لە سنە (١٣٢٥/١١/٣) (٨١)

٦٤٨. بانگهێشتنی عەشایر وئێلات و مەشایخی کورد بۆتاران لە لایەن دەوڵەتەوە: ٢١ کەس لەمەهابادەوە و لەوانە: محمودآقا ایلخانی، حاجی بایزید آقا ایلخانی، عبدالله ایلخانی زاده، بایزید عباسی، علی عباسی، اسمعیل عباسی (دەبوکری)؛ بایزید عزیزی، کاک الله حسنی، پیرۆت محمدی و رسول محمدی (گەورک)؛ مەلا خەلیل (گۆڕۆمەڕ؟)، شیخ عبدالرحیم شمس الدینی، قاضی مکری، سید رئوف قاضی مکری و رحمت شافعی (از مشایخ و تجار)؛ ٩ کەس لە 'طوایف سقز'، ٣کەس لە بانە؛ ٤ کەس لە تیلەکۆ؛ ٣کەس لە کۆماسی؛ ٦ کەس لە هەورامان و مەریوان و ٣ کەس لە گەڵواخی (٨١)

٦٥٨. نامەی مستەفا بلووری و ٤١٨ کەس لە عولەما و ئەعیان و خاوەن مڵکان و بازرگانانی مەهاباد بۆ پشتگیریی کاندید بوونی 'آقای رحمت شافعی' بۆ نوێنەرایەتی مەجلیس (٨٢)